

La regió sanitària de l'Ebre lidera el rànquing català de persones fumadores

Els professionals mèdics atribueixen l'elevada prevalença de fumadors a la combinació de factors socioeconòmics i culturals propis de les zones rurals. Els programes de deshabitució tabàquica dels Centres d'Assistència Primària mostren taxes d'èxit elevades.

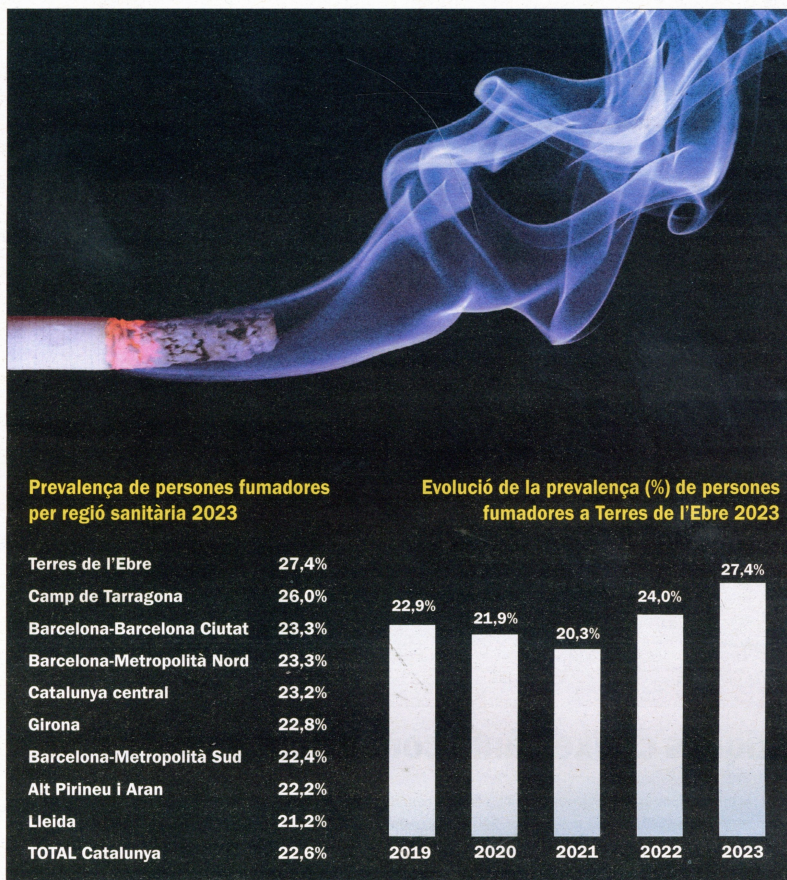
Tortosa Joan Josep Carot

Les Terres de l'Ebre és la regió sanitària de Catalunya amb el percentatge més alt de persones fumadores, amb una prevalença del 27,4 %, segons les dades més recents corresponents a l'any 2023 publicades per l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQuAS). Esta xifra situa el territori gairebé cinc punts per damunt de la mitjana catalana i posa de manifest un repte sanitari de primer ordre que preocupa tant a les autoritats de salut pública com als professionals mèdics del territori.

Segons fonts del Departament de Salut, un dels factors que expliquen esta alta prevalença podria estar relacionat amb el perfil sociodemogràfic de la regió de l'Ebre: un entorn rural, amb nivells de renda inferiors a la mitjana catalana i amb determinats pautes culturals arrelades.

La doctora Zojaina Hernández, directora de l'Equip d'Atenció Primària (EAP) Tortosa Est i responsable del programa de deshabitució tabàquica a la zona, apunta també com a principals causes "la ruralitat, el nivell econòmic i el nivell cultural de la població".

DE MANERA HOMOGÈNIA Segons Hernández, les dades no responen a una manca de recursos sanitaris específics a la regió, ja que el Programa d'Atenció Primària Sense Fum (PAPSF) se desplega de manera homogènia a tot el territori català. Este programa estableix un professional referent de deshabitució tabàquica en cada Centre d'Assistència Primària (CAP) encarregat de la formació interna i de l'organització de les activitats i grups de suport per a deixar de fumar. Estos grups, habitualment formats per una vintena de participants, se desenvolupen en horari accessible i segueixen una metodologia gradual i adaptada, amb la realització d'unes vuit sessions. S'hi incorpora també l'atenció de professionals com nutricionistes i la

referent de benestar emocional, per a abordar les pors associades al procés, com ara l'augment de pes o l'ansietat.

"El treball en grup multiplica l'eficàcia", afirma Hernández, que celebra unes taxes d'èxit que en els últims anys, assegura, "han arribat fins al 80 %". Este percentatge s'ha vist incrementat des de la pandèmia de la covid-19, moment a partir del

qual se va registrar un augment significatiu de la demanda d'ajuda per a deixar de fumar. "Durant el confinament vam rebre moltes trucades de persones que volien abandonar l'hàbit. No sabem si era pel temor al virus o per la convivència forçada amb la família, però es va produir un punt d'inflexió", explica.

Arran de la crisi sanitària, explica la doctora Hernández, el programa

es va haver d'adaptar, i es va posar en marxa un sistema de seguiment a distància a través del portal La Meva Salut. Esta versió virtual, que permet fer arribar materials, recomanacions i avaluacions com el test de Fagerström (que avalua l'addicció al tabac), s'ha mantingut com a alternativa per a perfils professionals amb dificultats per a assistir presencialment, com ara transportistes o persones amb horaris laborals rígids. No obstant això, Hernández remarca que "el seguiment individual no substitueix l'eficàcia de l'abordatge grupal", si bé es planteja com una línia de treball comple-

mentària en la qual fins i tot preveuen desenvolupar recerca pròpia.

Pel que fa als medicaments per a deixar de fumar, com la vareniclina o el bupropió, van començar a ser finançats el 2020. Segons la doctora, això també pot haver afavorit l'augment de persones interessades a iniciar un procés de deshabitució. Tanmateix, per a poder accedir-hi cal complir tres requisits: un grau alt de dependència, voluntat expressa del pacient i que no s'haja intentat abandonar el tabac en l'últim any amb este tractament. A més, recentment, les infermeres també poden indicar determinats fàrmacs, fet que permet agilitzar el procés assistencial.

El tabaquisme es resisteix a retrocedir a l'Ebre, on fumen un de cada quatre adults

Les autoritats de salut alerten que cal incidir més en la prevenció entre els joves

Tot i estos avenços, Hernández reconeix que "el volum total de fumadors continua sent molt elevat" i que cal reforçar la prevenció, especialment entre els joves. "Estem actuant sobre qui ja fuma, però la preocupació creixent és l'inici del consum entre la població jove. Cada cop comencen més aviat, sovint amb cigarrets electrònics com a porta d'entrada", alerta.

ACTIVITATS PREVENTIVES En este sentit, els referents comunitaris i els equips de pediatria dels CAP impulsen activitats preventives als centres educatius, especialment durant la Setmana Sense Fum, que enguany tindrà lloc la pròxima setmana (del 25 al 31 de maig), però també al llarg de l'any. En estes campanyes se promouen activitats com concursos de frases motivado-

LA XIFRA
27,4
per cent de fumadores
hi ha a la regió sanitària de Terres de l'Ebre, segons dades de Salut de 2023